

Erdély nagyfejedelemségét illető
ORSZÁGOS TÖRVÉNY ÉS KORMÁNYLAP.

1852-iki évfolyam.

XXI. darab.

kiadatott és szétküldetett 1852 november 22-kén.

TARTALMI JEGYZÉK:

Szám	Lap
208 Rendelete a cs. k. katonai és polgári kormányzónak 1852-diki oct. 27-dikéről az iránt, hogy 1853-diki év januar 1-jén kezdve a bécsi súly- ár- és hosszértékek használtassanak	536

Landesgesetz- und Regierungsblatt

für das

Großfürstenthum Siebenbürgen.

J a h r g a n g 1852.

XXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 22. November 1852.

Inhalts-Verzeichniß:

Nr.	Seite
208 Verordnung des k. k. Militär- und Civil-Gouvernements vom 27. October 1852, wegen Gebrauch der Wiener Maße und Gewichte vom 1. Januar 1853 angefangen	536

ГОЛА ДЕЩЛОР ПРОВИНЦИАЛИ ШИ А ГЪВЕРНЪЛАИ

pentps

МАРЕЛЕ ПРИНЦИПАТЪ ДАЪ ТРАНСИЛВАНИЕИ.

КЪРСЪЛЪ АНЪЛАИ 1852.

МЪНЪНКЪЛЪ XXI

Е c t p a d a t м и т р ъ м и c д н 22. Н о e м в р e 1852.

КОНЦЕПТЪА КЪПРИНСЪЛАИ.

№.	Пагина
208. Ordinuziunea guvernatorului c. p. mil. mi civ. din 27. Oct. 1852, pentru intruzvingarea mesurilor si ponderilor vienene aplicand de la 1. Ianuarie 1853	536

STAMPED TITLE OR IDENTIFICATION

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Átnézése az Erdélyben használt mértékeknek alsó ausztriai (bécsi) mértékekkel egybehasonlítva.

J e g y z é s.

A.

Súlymérték.

Az alsó ausztriai bécsi mázsá, mázsáját 100 fontba, fontját 32 latba, latját 4 köntingbe (nehézsébbe), számítva Erdélyben már régóta kizárólagosan használt súlymérték, s továbbra is változtatlanul meghagyandó.
Az eredetileg török-oka, melly bécsi súlymérték szerint 2 1/2 fontot tesz, csak némely helységben fordul elő az oláhországi s moldovai határszélen, azonban továbbra is ugymint eddig a belső forgalomból egészen kirekesztendő.

T e h á t

Az alsó ausztriai bécsi folyadék mértékeknek neve.	
s még pedig	tartalmaz
Egy hordó	10 akót
Egy akó	40 pintet
Egy pint	2 iczét
Egy icze	2 meszelyt
Egy meszoly	2 fél meszelyt
Egy fél meszoly	—

Ezek egyenként

következő erdélyi mértékekkel:
1 1/8 hordóval
5 1/8 vederrel
1 1/8 kupával
1 1/15 fél kupával
1 1/15 fertállal
1 1/15 félfertállal

az alsó ausztriai folyadék mérték s még pedig							egyenlő	erdélyi folyadék mértékekkel s még pedig					
hordó	akó	pint	icze	meszely	fél meszely	hordó		veder	kupa	fél kupa	fertály	fél fertály	
1	10	400	800	1600	3200	=	1 1/8	53 1/8	426 1/8	853 1/8	1706 1/8	3413 1/8	
	1	40	80	160	320	=		5 1/8	42 1/8	85 1/8	170 1/8	341 1/8	
		1	2	4	8	=			1 1/8	2 1/15	4 1/15	8 1/15	
			1	2	4	=				1 1/15	2 1/15	4 1/15	
				1	2	=					1 1/15	2 1/15	
					1	=						1 1/15	

Az erdélyi folyadék mértékeknek neve	
s még pedig	tartalmaz
Egy hordó	40 vedret
Egy veder	8 kupát
Egy kupa	2 fél kupát
Egy fél kupa	2 fertályt
Egy fertály	2 fél fertályt
Egy fél fert.	—

Ezek egyenlők

következő alsó ausztriai mértékekkel
3/4 hordóval
3/8 akóval
1 1/15 pinttel
1 1/15 iczével
1 1/15 meszelyel
1 1/15 fél meszoly

az erdélyi folyadék mérték, s még pedig							egyenlő	alsó ausztriai folyadék mértékekkel s még pedig					
hordó	veder	kupa	félkupa	fertály	félfertály	hordó		akó	pint	icze	meszely	félmeszely	
1	40	320	640	1280	2560	=	3/4	7 1/8	300	600	1200	2400	
	1	8	16	32	64	=		3/8	7 1/2	15	30	60	
		1	2	4	8	=			1 1/15	1 1/8	3 1/4	7 1/8	
			1	2	4	=				1 1/15	1 1/8	3 1/4	
				1	2	=					1 1/15	1 1/8	
					1	=						1 1/15	

A mint a tett mérésekből kitűnik, a kupa mint az erdélyi folyadék mérték alapegysége 1/8, részszel kisebb az alsó ausztriai pintnél.

Melly okból 7 1/8 alsó ausztriai pint már egy erdélyi vedret tesz, melly 8 erdélyi kupát foglal magában.

40 alsó ausztriai pint tesz egy alsó ausztriai akót, melly 42 1/8 erdélyi kupát foglal magában.

Az alsó ausztriai akó tehát nem foglal magában egy mint eddig felvétellett 5 erdélyi vedret, hanem 5 erdélyi vedret és 2 1/8 erd. kupát.

Az alsó ausztriai űrmértékek úgy osztatnak fel mint az Erdélyben eddig szokásban volt űrmértékek: hordókra, pintekre (kupa), iczére, (félkupa) meszelyekre (fertály), és félmeszelyekre (félfertály), mellyeknek tartalma a balfelől rovatokból kivethető.

Az alsó ausztriai serakó 42 1/2 alsó ausztriai pintet tartalmaz, melly egyenlő 5 1/8 erdélyi veder vagy 45 1/8 erdélyi kupával.
" " " serhordó 2 " " serakót " " " 11 " " és 2 kupa s 2 1/8 fertállal.

I. Folyadék mértékek.

B.
Űrmérték.

B.
Ürmérték.

II. Gabona mértékek.

T e h á t

Az erdélyi gabona mértéknek a bécsi gabona mértékkel egybehasonlítása alkalmával megjegyzendő: minthogy az erdélyi kupa $\frac{1}{15}$ résszel kisebb, mint az alsó ausztriai pint, tehát 15 bécsi pint egy erdélyi vékát tesz, mely 16 erdélyi kupát foglal magában.

Egy erdélyi köböl e szerint 64 erdélyi kupát és csak 60 alsó ausztriai-pintet tesz.

Az alsó ausztriai mérő, mely 40 alsó ausztriai pintet foglal magába, eszerint egyenlő $\frac{2}{3}$ erdélyi köböllel, vagy $42\frac{2}{3}$ erdélyi kupával; az erdélyi köböl ellenben egyenlő $1\frac{1}{2}$ alsó ausztriai mérővel vagy 60 alsó ausztriai pinttel és 64 erdélyi kupával. A mérő 40 alsó ausztriai pint vagy $42\frac{2}{3}$ erdélyi kupára osztását nem tekintve, még felosztatik: 4 vékára 8 félvékára, 16 mérczére, melyek közül mindegyike 2 félmérczére, ezek 2 abrah mérczére, ezek ismét 2 pohárra oszlanak.

Az alsó ausztriai gabona mérték neve		Ezek egyenlők	következő erdélyi gabona mértékekkel	az alsó ausztriai gabona mérték s még pedig										egyenlő	erdélyi gabona mértékekkel s még pedig					
s még pedig tartalmaz	tonna			mérő	véka	félvéka	mércze (malom mércze vagy nagy mércze)	fél (vagy kicsiny) mércze	abrah mércze	pohár	meszely	köböl	véka		félvéka	kupa	félkupa	fertály		
Egy tonna	30 mérőt	=	20 köböl	1	30	120	240	480	960	1920	3840	4800	=	20	80	160	1280	2560	5120	
Egy mérő	4 vékát	=	$\frac{2}{3}$ köböl		1	4	8	16	32	64	128	160	=	$\frac{2}{3}$	$2\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$	$42\frac{2}{3}$	$85\frac{1}{3}$	$170\frac{2}{3}$	
Egy véka	2 félvékát	=	$\frac{1}{3}$ véka			1	2	4	8	16	32	40	=		$\frac{1}{3}$	$1\frac{1}{3}$	$10\frac{2}{3}$	$21\frac{1}{3}$	$42\frac{2}{3}$	
Egy félvéka	2 mérczét	=	$\frac{1}{3}$ félvéka				1	2	4	8	16	20	=			$\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$	$10\frac{2}{3}$	$21\frac{1}{3}$	
Egy mércze	2 félmérczét	=	$2\frac{2}{3}$ kupa					1	2	4	8	10	=				$2\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$	$10\frac{2}{3}$	
Egy félmér.	2 abrah mérczét	=	$2\frac{2}{3}$ félkupa						1	2	4	5	=					$2\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$	
Egy abrah mércze	2 poharat	=	$2\frac{2}{3}$ fertály							1	2	$2\frac{1}{2}$	=						$2\frac{2}{3}$	
Egy pohár	$1\frac{1}{4}$ mesz. (a folyadék mért. szerint)	=	$1\frac{1}{3}$ fertály								1	$1\frac{1}{4}$	=						$1\frac{1}{3}$	

Az erdélyi gabona mérték neve.		Ezek egyenlők	következő alsó ausztriai gabona mértékekkel	az erdélyi gabona mérték s még pedig							egyenlő	alsó ausztriai gabona mértékkel s még pedig						folyadék mértékkel			
s még pedig tartalmaz	Köböl			véka	félvéka	kupa	félkupa	fertály	mérő	véka		félvéka	mércze (malom mércze vagy nagy mércze)	fél (vagy kicsiny) mércze	abrah mércze	pohár	pint	meszely			
Egy köböl	4 vékát	=	$1\frac{1}{2}$ mérő	1	4	8	16	32	64	128	256	=	$1\frac{1}{2}$	6	12	24	48	96	192	60	240
Egy véka	2 félvékát	=	$1\frac{1}{2}$ véka		1	2	4	8	16	32	64	=		$1\frac{1}{2}$	3	6	12	24	48	15	60
Egy félvéka	8 kupát	=	$1\frac{1}{2}$ félvéka			1	2	4	8	16	32	=			$1\frac{1}{2}$	3	6	12	24	$7\frac{1}{2}$	30
Egy kupa	2 félkupát	=	$\frac{3}{8}$ mércze				1	2	4	8	16	=			$\frac{3}{8}$	$\frac{3}{4}$	$1\frac{1}{8}$	3	$15\frac{3}{16}$	$3\frac{3}{4}$	
Egy félkupa	2 fertályt	=	$\frac{3}{4}$ abr. mér					1	2	4	8	=				$\frac{3}{4}$	$1\frac{1}{2}$			$1\frac{7}{8}$	
Egy fertály	—	=	$15\frac{1}{16}$ mesz.							1	2	=									$15\frac{1}{16}$

C.
Hosszmérték (singmérték.)

alsó ausztriai rőf	egyenlő	erdélyi singgel	erdélyi sing	egyenlő	alsó ausztriai rőffel
100	=	125	100	=	80
50	=	$62\frac{1}{2}$	50	=	40
40	=	50	40	=	32
30	=	$37\frac{1}{2}$	30	=	24
20	=	25	20	=	16
15	=	$18\frac{3}{4}$	15	=	12
12	=	15	12	=	$9\frac{3}{4}$
10	=	$12\frac{1}{2}$	10	=	8
9	=	$11\frac{1}{4}$	9	=	$7\frac{1}{2}$
8	=	10	8	=	$6\frac{1}{2}$
7	=	$8\frac{3}{4}$	7	=	$5\frac{3}{4}$
6	=	$7\frac{1}{2}$	6	=	$4\frac{1}{2}$

C.
Hosszmérték (singmérték.)

alsó ausztriai rőf	egyenlő	erdélyi singgel	erdélyi sing	egyenlő	alsó ausztriai rőffel
5	=	$6\frac{1}{4}$	5	=	4
4	=	5	4	=	$3\frac{1}{2}$
3	=	$3\frac{3}{4}$	3	=	$2\frac{2}{3}$
2	=	$2\frac{1}{2}$	2	=	$1\frac{2}{3}$
1	=	$1\frac{1}{4}$	1	=	$\frac{4}{5}$
$\frac{2}{3}$	=	$\frac{5}{6}$	$\frac{2}{3}$	=	$\frac{2}{15}$
$\frac{1}{2}$	=	$\frac{5}{8}$	$\frac{1}{2}$	=	$\frac{2}{5}$
$\frac{1}{3}$	=	$\frac{5}{12}$	$\frac{1}{3}$	=	$\frac{1}{15}$
$\frac{1}{4}$	=	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{4}$	=	$\frac{1}{6}$
$\frac{1}{8}$	=	$\frac{1}{32}$	$\frac{1}{8}$	=	$\frac{1}{10}$
$\frac{1}{16}$	=	$\frac{1}{64}$	$\frac{1}{16}$	=	$\frac{1}{20}$

Egy erdélyi sing teszen $\frac{1}{5}$ bécsi rőföt vagy 5 erdélyi sing egyenlő 4 bécsi rőffel.
Mindkettő osztatni szokott 2 fél, 4 negyed (fertály) 8 nyolczad (félfertály) és 16 tizenhatodrészes singre vagy rőfre.
Az erdélyi öl 6 lábbal, lábát 12 hüvelykkel, hüvelykét 12 vonallal számítva az alsó ausztriai (bécsi) öllel tökéletesen egyenlő.

Vergleichende Uebersicht der in Siebenbürgen gangbaren Maße und Gewichte zu den niederösterreichischen (Wiener) Mäßen und Gewichten.

A. Gewichte.

Der niederösterreichische (Wiener) Zentner, der Zentner zu 100 Pfund, das Pfund zu 32 Loth, das Loth zu 4 Quentchen, ist bereits seither in Siebenbürgen das ausschließlich gangbare Gewicht, — und hat auch fernerhin ungeändert zu verbleiben.

Die ursprünglich türkische Oka = 2 1/4 Pfund Wiener Gewichts kommt nur in einigen Orten an der walachischen und moldauischen Gränze vor, ist jedoch und bleibt auch fernerhin von der Anwendung im Binnen-Verkehr gänzlich ausgeschlossen.

A n m e r k u n g.

Wie es aus den vorgenommenen Maßungen sich ergibt, so ist die Maß als Grundeinheit des Flüssigkeits-Maßes in Siebenbürgen um 1/5 kleiner als die niederösterreichische Maß.

Daher geben 7 1/2 niederösterreichische Maße schon einen siebenbürgischen Eimer, welcher 8 siebenbürgische Maß enthält.

40 niederösterreichische Maß, geben den niederösterreichischen Eimer, welcher 42 2/5 siebenbürgische Maß enthält.

Der niederösterreichische Eimer enthält also nicht wie bisher angenommen wurde, 5 siebenbürgische Eimer, sondern 5 siebenbürger Eimer und 2 2/5 siebenbürgische Maße.

Die Einteilung der niederösterreichischen Hohl-Maße ist so wie die bisher in Siebenbürgen übliche, in Faß, Eimer, Maß, Halbmaß, Seitel und Halbseitel oder Pfiff mit dem hierneben ersichtlichen Inhalte.

Benennung der niederösterreichischen Flüssigkeits-Maße		und zwar	dasselbe enthält	den folgenden siebenbürgischen Mäßen	E s i s t s o m i t												
					das niederösterreichische Flüssigkeits-Maß und zwar						gleich	dem siebenbürgischen Flüssigkeits-Maß und zwar					
					Faß	Eimer	Maß	Halbe	Seitel	Pfiff		Faß	Eimer	Maß	Halbe	Seitel	Halbseitel
Ein Faß	10 Eimer	diese sind gleich	1 1/5 Faß	1	10	400	800	1600	3200	=	1 1/5	53 1/5	426 2/5	853 1/5	1706 2/5	3413 1/5	
Ein Eimer	40 Maß		5 1/5 Eimer		1	40	80	160	320	=		5 1/5	42 2/5	85 1/5	170 2/5	341 1/5	
Eine Maß	2 Halbe		1 1/5 Maß			1	2	4	8	=			1 1/5	2 2/5	4 4/5	8 8/5	
Eine Halbe	2 Seitel		1 1/5 Halbe				1	2	4	=				1 1/5	2 2/5	4 4/5	
Ein Seitel	2 Pfiff		1 1/5 Seitel						1	2	=				1 1/5	2 2/5	
Ein Pfiff	—		1 1/5 Halbseitel							1	=						1 1/5
Ein Halbseitel	—																
Benennung der in Siebenbürgen gangbaren Flüssigkeits-Maße		und zwar	dasselbe enthält	den folgenden niederösterreichischen Mäßen	E s i s t s o m i t												
					das siebenbürgische Flüssigkeits-Maß						gleich	dem niederösterreichischen Flüssigkeits-Maß					
					Faß	Eimer	Maß	Halbe	Seitel	Halbseitel		Faß	Eimer	Maß	Halbe	Seitel	Pfiff
Ein Faß	40 Eimer	diese sind gleich	3/4 Faß	1	40	320	640	1280	2560	—	3/4	7 1/2	300	600	1200	2400	
Ein Eimer	8 Maß		3/16 Eimer		1	8	16	32	64	=		3/16	7 1/2	15	30	60	
Eine Maß	2 Halbe		15/16 Maß			1	2	4	8	=			15/16	1 7/8	3 3/4	7 1/2	
Eine Halbe	2 Seitel		15/16 Halbe				1	2	4	=				15/16	1 7/8	3 3/4	
Ein Seitel	2 Halbseitel		15/16 Seitel						1	2	=				15/16	1 7/8	
Ein Halbseitel	—		15/16 Pfiff							1	=						15/16

Der niederösterreichische Vier-Eimer hat 42 2/5 niederösterreichische Maß, welche gleich sind siebenbürgischen 5 1/5 Eimer oder 45 1/5 Maß.
 Das niederösterreichische Vier-Faß hat 2 niederösterreichische Vier-Eimer, welche gleich sind siebenbürgischen 11 Eimer mit 2 Maß und 2 2/5 Seitel.

B. Hohlmaße.
I. Flüssigkeits-Maße.

B. Sohl-Maße

II. S r u h t m a ß

Es ist somit

Benennung des niederösterreichischen Fruchtmaßes		diese sind gleich	folgenden siebenbürgerischen Maßen	das niederösterreichische Fruchtmaß und zwar:									gleich	dem siebenbürgerischen Fruchtmaße und zwar:					
und zwar	dasselbe enthält			Muth	Megen	Viertel	Achtel	Maßel (Mühlmaße oder großes Maßel)	Halbes (oder kleines Maßel)	Futtermaßel	Becher	Seitel (Flüssigkeitsmaßel)		Kübel	Viertel	Halbviertel	Maß	Halbmaß	Seitel
Ein Muth	30 Megen	=	20 Kübel	1	30	120	240	480	960	1920	3840	4800	=	20	80	160	1280	2560	5120
Ein Megen	4 Viertel	=	$\frac{2}{3}$ Kübel		1	4	8	16	32	64	128	160	=	$\frac{2}{3}$	$2\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$	$42\frac{2}{3}$	$85\frac{1}{3}$	$170\frac{2}{3}$
Ein Viertel	2 Achtel	=	$\frac{1}{3}$ Viertel			1	2	4	8	16	32	40	=		$\frac{1}{3}$	$1\frac{1}{3}$	$10\frac{2}{3}$	$21\frac{1}{3}$	$42\frac{2}{3}$
Ein Achtel	2 Maßel	=	$\frac{1}{3}$ Halbviertel				1	2	4	8	16	20	=			$\frac{1}{3}$	$5\frac{1}{3}$	$10\frac{2}{3}$	$21\frac{1}{3}$
Ein Maßel	2 halbe Maßel	=	$2\frac{2}{3}$ Maß					1	2	4	8	10	=				$2\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$	$10\frac{2}{3}$
Ein Halbmaßel	2 Futtermaßel	=	$2\frac{2}{3}$ Halbmaß						1	2	4	5	=					$2\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$
Ein Futtermaßel	2 Becher	=	$2\frac{2}{3}$ Seitel							1	2	$2\frac{1}{2}$	=						$2\frac{2}{3}$
Ein Becher	$1\frac{1}{2}$ Seitel des Flüssigkeitsmaßes	=	$1\frac{1}{2}$ Seitel								1	$1\frac{1}{2}$	=						$1\frac{1}{2}$

Benennung des siebenbürgerischen Fruchtmaßes		diese sind gleich	folgenden niederösterreichischen Fruchtmaßen	das siebenbürgerische Fruchtmaß und zwar:						gleich	dem niederösterreichischen Fruchtmaße und zwar:						Flüssigkeitsmaß		
und zwar	dasselbe enthält			Kübel	Viertel	Halbviertel	Maß	Halbmaß	Seitel		Megen	Viertel	Achtel	Maßel (Mühlmaße oder großes Maßel)	Halbes (oder kleines Maßel)	Futtermaßel	Becher	Maß	Seitel
Ein Kübel	4 Viertel	=	$1\frac{1}{2}$ Megen	1	4	8	64	128	256	=	$1\frac{1}{2}$	6	12	24	48	96	192	60	240
Ein Viertel	2 Halbviertel	=	$1\frac{1}{2}$ Viertel		1	2	16	32	64	=		$1\frac{1}{2}$	3	6	12	24	48	15	60
Ein Halbviertel	8 Maß	=	$1\frac{1}{2}$ Achtel			1	8	16	32	=			$1\frac{1}{2}$	3	6	12	24	$7\frac{1}{2}$	30
Eine Maß	2 Halbmaß	=	$\frac{2}{3}$ Maßel				1	2	4	=				$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$1\frac{1}{2}$	3	$\frac{1}{10}$	$3\frac{3}{10}$
Eine Halbmaß	2 Seitel	=	$\frac{2}{3}$ Futtermaßel					1	2	=					$\frac{2}{3}$	$1\frac{1}{2}$	—	—	$1\frac{1}{10}$
Ein Seitel	—	=	$\frac{1}{10}$ Seitel						1	=									$\frac{1}{10}$

Bei Vergleichung der siebenbürgerischen Fruchtmaße mit dem Wiener Fruchtmaße, ist zu bemerken: Da die siebenbürgerische Maß um $\frac{1}{10}$ kleiner ist, als die niederösterreichische Maß, so geben 15 Wiener Maß ein siebenbürger Viertel, welches 16 siebenbürgerische Maß enthält.

Ein siebenbürger Kübel hat also 64 siebenbürger, und nur 60 niederösterreichische Maß.

Der niederösterreichische Megen, welcher 40 niederösterreichische Maß enthält, ist also gleich $\frac{2}{3}$ des siebenbürgerischen Kübels, oder $42\frac{2}{3}$ siebenbürgerische Maße.

Dagegen der siebenbürgerische Kübel ist gleich $1\frac{1}{2}$ niederösterreichischen Megen oder 60 niederösterreichischen und 64 siebenbürgerischen Maßen.

Der Megen wird abgesehen von den 40 niederösterreichischen oder $42\frac{2}{3}$ siebenbürgerischen Maß, die er enthält, eingetheilt in: 4 Viertel = 8 Achtel = 16 Maßel à 2 halbe Maßel, à 2 Futtermaßel à 2 Becher.

C. Längen-Maß. (Ellenmaß.)

niederösterreichische Ellen	sind gleich	siebenbürgerischen Ellen	siebenbürgerischen Ellen	sind gleich	niederösterreichischen Ellen
100	=	125	100	=	80
50	=	$62\frac{1}{2}$	50	=	40
40	=	50	40	=	32
30	=	$37\frac{1}{2}$	30	=	24
20	=	25	20	=	16
15	=	$18\frac{3}{4}$	15	=	12
12	=	15	12	=	$9\frac{3}{4}$
10	=	$12\frac{1}{2}$	10	=	8
9	=	$11\frac{1}{4}$	9	=	$7\frac{1}{2}$
8	=	10	8	=	$6\frac{3}{4}$
7	=	$8\frac{3}{4}$	7	=	$5\frac{3}{4}$
6	=	$7\frac{1}{2}$	6	=	$4\frac{3}{4}$

C. Längen-Maß. (Ellenmaß.)

niederösterreichische Ellen	sind gleich	siebenbürgerischen Ellen	siebenbürgerischen Ellen	sind gleich	niederösterreichischen Ellen
5	=	$6\frac{1}{4}$	5	=	4
4	=	5	4	=	$3\frac{1}{2}$
3	=	$3\frac{3}{4}$	3	=	$2\frac{3}{4}$
2	=	$2\frac{1}{2}$	2	=	$1\frac{3}{4}$
1	=	$1\frac{1}{4}$	1	=	$\frac{3}{4}$
$\frac{2}{3}$	=	$\frac{5}{6}$	$\frac{2}{3}$	=	$\frac{8}{15}$
$\frac{1}{2}$	=	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{2}$	=	$\frac{2}{3}$
$\frac{1}{3}$	=	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{3}$	=	$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{4}$	=	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{4}$	=	$\frac{1}{3}$
$\frac{1}{5}$	=	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{5}$	=	$\frac{1}{4}$
$\frac{1}{6}$	=	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{6}$	=	$\frac{1}{5}$

Die siebenbürger Elle ist gleich $\frac{4}{5}$ Wiener Ellen oder 5 siebenbürger Ellen geben 4 Wiener Ellen.

Beide Ellenarten pflegen getheilt zu werden 2 halbe 4 Viertel 8 Achtel und 16 Sechzehntel Ellen.

Die Siebenbürger Klafter à 6 Fuß den Fuß zu 12 Zoll der Zoll zu 12 Linien, ist der niederösterreichischen (Wiener) Klafter vollkommen gleich.

Конспектът асемънтъорѣ а месърелорѣ ши пондърилорѣ лндатинате лн Ардеалѣ кѣ месъреле ши пондъреле астриаче де жосѣ (vienene).

А. Пондъреле.		<p>Мажа астриакъ де жосѣ саѣ де Biena, мажа ачеста де 100 пѣнѣи, пѣнтѣлѣ до 32 лодѣ, лотѣлѣ де 4 драме се афлѣ де пѣлтѣ днтрезѣндатѣ лн Ардеалѣ ка зѣка месърѣ де грестате, ши рѣмѣне ши пе вииторѣ не-скѣмватѣ.</p> <p>Окаоа, месърѣ тѣрчаскѣ, фаче 2¼ пѣнѣи астриачѣ де Biena, се фолосешче пѣмѣи ла локърѣле че се афлѣ лн везѣнтатеа цереѣ ромънешѣи ши а Молдавиѣ, де ачеса лн козѣмлетѣлѣ дѣн пѣзѣнтрѣлѣ цереѣ нѣ са днтре-зѣндатѣ пѣчѣ се ва днтрезѣнда лн вииторѣ.</p>														Лнеемпаре.															
В. Месъреле гъзнѣсе.		<p>Нѣмѣрѣа месърелорѣ астриаче де жосѣ, саѣ де Biena пентрѣ лѣ-крѣрѣ кѣргъторѣ</p>														<p>Дѣпѣ кѣм се веде дѣн месъреле че се лъарѣ лнпѣите, кофа арделеанѣ пѣвитѣ ка зѣитате фѣн-дамѣнтале а месъреѣ де кѣргъторѣ есте кѣ 1/15 пѣрте мѣи мѣкѣ де кѣтѣ кофа астриакъ де жосѣ саѣ кофа Bienei.</p>															
<p>ши анъме</p> <p>копрѣндѣ</p>		<p>ачесте се полрѣ-векѣ кѣ</p>		<p>А ш а д а р ъ</p> <p>месъра кѣргъторелорѣ астр. де жосѣ ши анъме</p>						<p>есте асемenea кѣ</p>		<p>месъра кѣргъторелорѣ арделеанѣ ши анъме</p>																			
зѣлѣ васѣ		10 ведре		1 1/3 вѣте		1		10		400		800		1600		3200		=		1 1/3		53 1/3		426 2/3		853 1/3		1706 2/3		3413 1/3	
о вадрѣ		40 кофе		5 1/3 вадрѣ		1		40		80		160		320		=		5 1/3		42 2/3		85 1/3		170 2/3		341 1/3					
о кофѣ		2 фелѣ		1 1/3 кофѣ		1		2		4		8		=				1 1/3		2 2/15		4 1/1		8 8/15							
о феле		2 фѣртѣле		1 1/15 феле				1		2		4		=				1 1/15		2 2/1		4 1/15									
зѣлѣ фѣртѣлѣ		2 онтапе		1 1/15 фѣртѣлѣ						1		2		=						1 1/1		2 2/15									
зѣлѣ онтапѣ		-		1 1/15 онтапѣ								1		=								1 1/15									
<p>Нѣмѣрѣа месърелорѣ пентрѣ кѣргъторѣ дѣпѣ кѣм сѣнтѣ лндатинате лн Ардеалѣ</p>		<p>ачесте се полрѣ-векѣ кѣ</p>		<p>месъра кѣргъторелорѣ арделеанѣ</p>						<p>есте асемenea кѣ</p>		<p>месъра кѣргъторелорѣ астр. де жосѣ</p>																			
о вѣте		40 ведре		3/4 де вадрѣ		1		40		320		640		1280		2560		=		3/4		7 1/2		300		600		1200		2400	
о вадрѣ		8 кофе		3/16 де вадрѣ		1		8		16		32		64		=		3/16		7 1/2		15		30		60					
о кофѣ		2 фелѣ		15/16 де кофѣ		1		2		4		8		=				15/16		17/8		3 3/8		7 1/2							
о феле		4 фѣртѣле		15/16 де феле				1		2		4		=				15/16		17/8		3 3/8									
зѣлѣ фѣртѣлѣ		2 онтапе саѣ 2 жѣм. де фѣртѣ.		15/16 де фѣртѣлѣ						1		2		=						15/16		17/8									
зѣлѣ онтапѣ		-		15/16 де онтапѣ								1		=								15/16									

Вадра астриакъ де жосѣ де верѣ аре 42 1/2 кофе астриаче, адекъ 5 1/4 ведре арделене саѣ 45 1/4 кофе.
Васѣлѣ астриакъ де жосѣ „ „ „ 2 ведре де верѣ астр. де жосѣ, адекъ 11 ведре 2 кофе ши 2 1/4 фѣртѣле арделене.

А ш а д а р ь

Nămirăa mesei ar- striae de joasă de frunte	aceste cât de o potrivă cu	armătorele meserie ar- delene pen- tră frunte	meseria frunzelor de ascria de joasă și anșo										și acemenea cu	meseria ardelană de frunte și anșo						
			modulă ca mădă	чівърл	пърарилă	онтарилă	мъсрїка, (мъсрїка порърас- къ саъ мъ- срїка маре)	жмѣтате де мъсрїк	мъсрїка де пъредѣ	пърарилă	фърталъ (месeria къръторе- лорѣ)	гълеата		Фердъла	жмѣтате де Фердъл	кофа	жмѣтате де коф саъ фело	Фърталъ		
ші аншо копріндо																				
кнѣ пнѣд	30 чівѣре	=	20 гълето	1	30	120	240	480	960	1920	3840	4800	=	20	80	160	1280	2560	5120	
кнѣ чівѣрѣ	4 пъраре	=	2/3 де гъ- леат		1	4	8	16	32	64	128	160	=	2/3	2/3	5/3	42 2/3	85 1/3	170 2/3	
кнѣ пърарил	2 онтар	=	2/3 де Фер- дъл			1	2	4	8	16	32	40	=		2/3	1 1/3	10 2/3	21 1/3	42 2/3	
кнѣ онтарил	2 месрїче	=	2/3 де жм- ѣтате Фердъл				1	2	4	8	16	20	=			2/3	5 1/3	10 2/3	21 1/3	
о мъсрїк	2 жмѣтат де мъсрї- к	=	2 2/3 де коф					1	2	4	8	10	=				2 2/3	5 1/3	10 2/3	
о жмѣтате мъсрїк	2 мъсрїче де пъредѣ	=	2 2/3 де жм- ѣтате де коф						1	2	4	5	=					2 2/3	5 1/3	
о мъсрїк де пъредѣ	2 пъраре	=	2 2/3 де Фър- тал							1	2	2 1/2	=						2 2/3	
кнѣ пърарил	1 1/4 Фъртал де къртл	=	1 1/3 де Фър- тал								1	1 1/4	=							1 1/3

Ла асемънареа месерї арделене де фронт кз месeria де Асстриа де жоasă пен-
трă фронт трезе днсемнатѣ, кз де оръче
кофа арделенѣ ѓ мал мїкз кз 1/5 де кт
ча асстриакъ, аша 15 кофе вїенене даѣ о
Фердъл арделанъ каре фаче 16 кофе.

О гълеат де Арделанъ ва съ зїкз аре
64 ккофе арделене шї ншаї 60 кофе вїенене.

Чівѣрлă асстриакъ де жоasă, каре ко-
прїнде 40 де кофе асстриае дн зрмареа
ачеаста фаче 2/3 пъррї а гълетї де Арделанъ,
саъ 42 2/3 кофе арделене, дїн контрз гълеата
арделанъ фаче 1 1/2 чівѣрлă асстриакъ саъ
60 де кофе асстриае, адекъ 64 кофе ар-
делене. Чівѣрлă, Фъръ а прївї ла асееа
кз дїне 40 кофе асстриае саъ 42 2/3 кофе
арделене се днмаре дн 4 пъраре = 8
онтаре = 16 месрїче, Фїквара месерїк
де 2 жмѣтатї де месрїк, ачеаста де 2
месрїче де пъредѣ шї месрїка де пър-
редѣ сїлоре дн 2 пъраре.

В. Месерїеле
гънѣсе.

II. Месeria фрунтелорѣ.

Nămirăa mesei ar- delene pe. tră frunte	aceste cât de o potrivă cu	armătorele meserie ar- striae de жоasă пентрă фронт	Meseria ardelană de frunte III. a.						ecte de o potrivă cu	meseria aсстриакъ de жоasă пентрă фронт шї аншо						meseria къръторелорѣ				
			гълеата	Фердъла	жмѣтате де Фердъл	кофа	жмѣтате де коф	Фърталъ		чівѣрлă	пърарилă	онтарилă	мъсрїка (мъсрїка порърас- къ саъ мѣ- срїка маре)	жмѣтате де месрїк	месрїка де пъредѣ	пърарилă	кофа	Фърталъ		
ші аншо копріндо																				
о гълеат	4 ферделе	=	1 1/2 чівѣрлă	1	4	8	64	128	256	=	1 1/2	6	12	24	48	96	192	60	240	
о Фердъл	2 жмѣт. де Ферд.	=	1 1/2 пърар- ил		1	2	16	32	64	=		1 1/2	3	6	12	24	48	15	60	
о жмѣт. Ферд.	8 кофе	=	1 1/2 онтарил			1	8	16	32	=			1 1/2	3	6	12	24	7 1/2	30	
о коф	2 жмѣт. де коф	=	2/3 де мѣ- срїк				1	2	4	=			2/3	3/4	1 1/2	3	1 1/2	3 3/4		
о жмѣт. де коф.	2 Фъртал	=	2/4 мѣсрї- к де пър- редѣ					1	2	=					2/4	1 1/2			1 1/2	
кнѣ Фъртал	—	=	1 1/3 пърар- ил						1	=									1 1/3	

С. Месeria лнцїмеї
(саъ месeria кз
кофлă).

кофї ас- стриакї де жоasă	сїлѣ де о по рївз кз	кофї де Арделанъ	кофї де Арделанъ	сїлѣ де о потрївз кз	кофї ас- стриакї де жоasă
100	=	125	100	=	80
50	=	62 1/2	50	=	40
40	=	50	40	=	32
30	=	37 1/2	30	=	24
20	=	25	20	=	16
15	=	18 3/4	15	=	12
12	=	15	12	=	9 3/4
10	=	12 1/2	10	=	8
9	=	11 1/4	9	=	7 1/2
8	=	10	8	=	6 2/5
7	=	8 3/4	7	=	5 3/5
6	=	7 1/2	6	=	4 1/5

С. Месeria лнцїмеї
(саъ месeria кз
кофлă).

кофї ас- стриакї де жоasă	сїлѣ асемenea кз	кофї де Арделанъ	кофї де Арделанъ	сїлѣ де о потрївз кз	кофї де Вїена
5	=	6 1/4	5	=	4
4	=	5	4	=	3 1/5
3	=	3 3/4	3	=	2 2/5
2	=	2 1/2	2	=	1 1/5
1	=	1 1/4	1	=	4/5
2/3	=	5/6	2/3	=	2/5
1/2	=	5/12	1/2	=	1/5
1/3	=	5/18	1/3	=	1/5
1/4	=	5/24	1/4	=	1/5
1/5	=	5/32	1/5	=	1/10
1/6	=	5/48	1/6	=	1/20

Котлă арделанъ фаче 1/2 пъррї дн котлă Вїенї, адекъ 5 кофї де Арделанъ факъ 4 кофї де Вїена.

Амънозе софрїе де котлă се озїквекъ а се днмаре дн 2 жмѣтатї, 4 пъраре, 8 онтаре шї
16 месепрезеамї де котлă.

Стамжїнлă арделанъ де 6 пїчїоре, пїчїорлă де 12 дол, доллă де 12 лїне, ecte днтокма де пїнѣ
кз стамжїнлă асстриакъ де жоasă (стамжїнлă Вїенї).